

det nya läsåret:

Mera projekt i utbildningen

Stöd från gruppen

Riktiga arbetsuppgifter

Effektivare handledning

Nya verktyg

Uppföljning av studieprocessen

— smidigare studier och färre studieavbrott

Nina Hillo och Thea Kusénus

YRKESHÖGSKOLAN

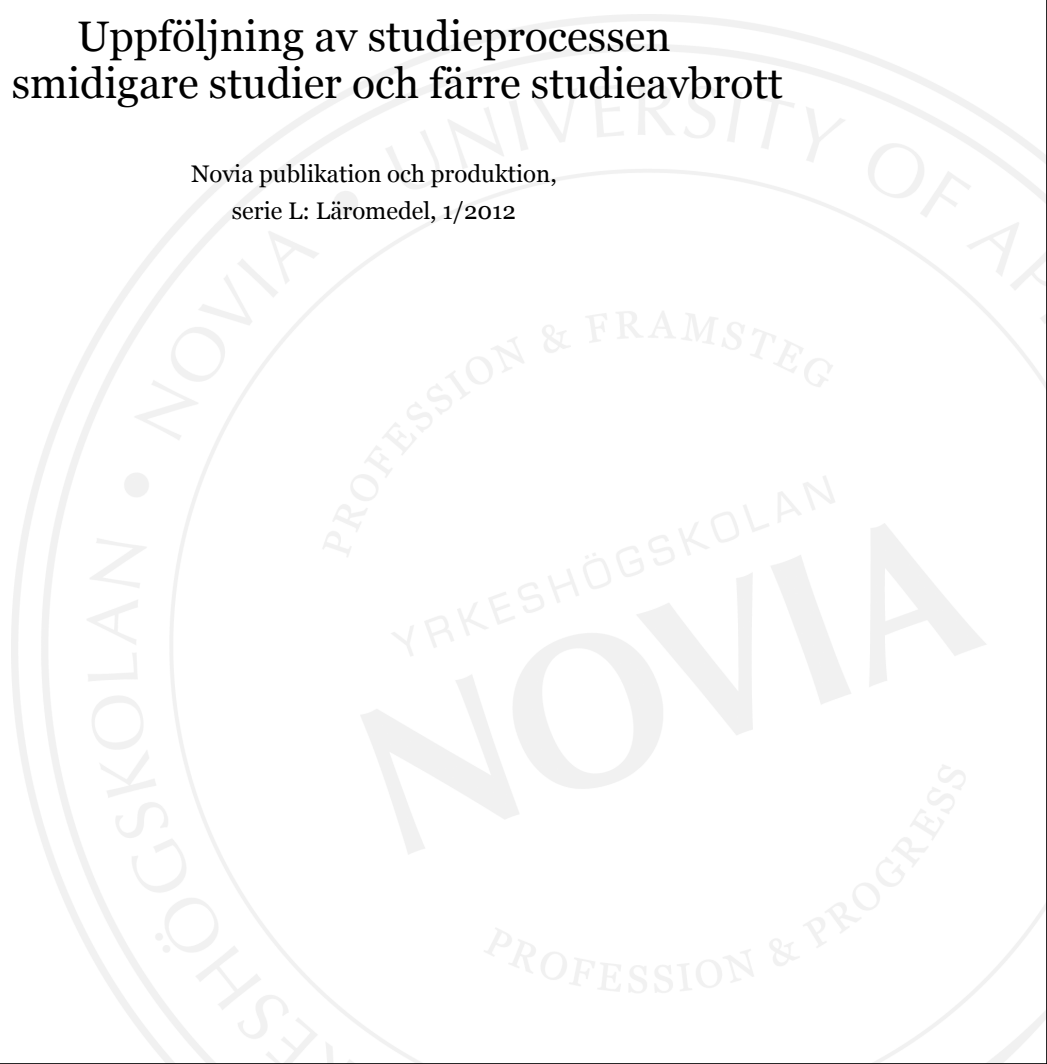
NOVIA

Serie L: Läromedel, 1/2012

Uppföljning av studieprocessen — smidigare studier och färre studieavbrott

Novia publikation och produktion,
serie L: Läromedel, 1/2012

Utgivare: Yrkeshögskolan Novia, Fabriksgatan 1, Vasa, Finland

© 2012 Nina Hillo, Thea Kusénus och Yrkeshögskolan Novia

Layout: Michael Diedrichs

Uppföljning av studieprocessen; smidigare studier
och färre studieavbrott / Hillo, Nina; Kusénus, Thea.

– Vasa: Yrkeshögskolan Novia, 2012.

Novia publikation och produktion, serie L: Läromedel, 1/2012.

2

ISSN: 1799-4195

ISBN (digital): 978-952-5839-42-5

Uppföljning av studieprocessen — smidigare studier och färre studieavbrott

Nina Hillo och Thea Kusénius

Denna rapport är skriven inom ramen för projekt Målsatt
som delfinansierades av Europeiska socialfonden
och Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland.

Hävkraft
frånEU
2007-2013

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Varför behövs handledning?	5
2. Bakgrund: hur verktyget blev till	7
2.1. Projekt Målsatt i ett nötskal	7
2.2. Arbetsmetoder i projekt Målsatt	8
2.3. Två modeller för handledning	11
2.4. Kort beskrivning av verktygets idé	12
3. Uppföljning av studieprocessen – ett verktyg i sex steg för effektiva studier	13
Steg 1: Rapporter från studieregistret	14
Steg 2: Första samlingen	15
Steg 3: Kontakten till de studerande	16
Steg 4: Handledningssamtal	17
Steg 5: Samlingen kring Runda bordet	18
Steg 6: Fungerande strukturer	19
4. Samlade erfarenheter i olika personalkategorier	21
4.1. Kontaktlärares erfarenheter av att handleda de studerande	21
4.2. Programansvariga/inriktningsansvariga lektors erfarenheter	21
4.3. Hälsovårdarens, psykologens och studiehandledarens erfarenheter	22
5. Slutsatser	25
Källförteckning	26
Litteratur	26
Webbplatser	27

1. Inledning

Detta läromedel beskriver ett verktyg för handledning som utvecklades i projekt Målsatt (2008-2011) på Campus Raseborg vid Yrkeshögskolan Novia för att effektivera och främja en god och meningsfull studie- och lärandeprocess för studerande. Den övergripande målsättningen var att åstadkomma en bättre genomströmning och minska andelen onödiga studieavbrott.

Vi börjar med att beskriva Målsatts projektprocess i sin helhet för att synliggöra den helhet där verktyget utvecklades. Vi beskriver kort sju kärnområden i den effektiverade studieprocessen och ger exempel på det som skapats inom projektet för respektive kärnområde.

1.1 VARFÖR BEHÖVS HANDLEDNING?

Handledning behövs mer än man i allmänhet tror – många studerande saknar någon att anförtro sig åt och någon som kan introducera dem i all den handledning som faktiskt erbjuds i en yrkeshögskola. Detta är inte alltid så lätt att hitta helt själv. Ett handledningssamtal i ett kritiskt skede av studierna kan vara den puff som behövs för att studieprocessen inte ska haka upp sig.

Vår erfarenhet är att det är möjligt att på sikt åstadkomma god genomströmning genom att kontinuerligt följa upp studieprestationer och anvisa tillräckliga resurser för individuell handledning eller handledning i små grupper. För att nå resultat är det emellertid viktigt att lärare/handledare inser att satsningen är nödvändig och att alla aktörer kommunicerar och samarbetar med varandra för de studerandes bästa.

Orsaken till att detta läromedel fokuserar på kärnområdet handledning är att det under vårt arbete i projekt Målsatt blev tydligt att handledning och alla de stödfunktioner som ansluter sig till den, är avgörande för att kunna effektivera studieprocessen.

Inom Målsatt arbetade vi processinriktat genom att tillämpa modellen 1) *planera*, 2) *genomföra*, 3) *utvärdera* och 4) *förbättra* i enskilda processer, metoder och verktyg. I studieprocessen är handledning centralt, men under projektprocessen trädde även andra viktiga kärnområden fram:

LÄROMEDEL

- projektbaserat lärande
- sociala medier
- teamarbete
- marknadsföring & företagsamhet
- social kompetens
- utveckling av lärandevänlig miljö

För den som vill veta mer om Målsatts olika processer och projekt kan man läsa den blogg som skrevs under projektets gång: (<http://malsatt.novia.fi/?act=blog&id=2>)

För social kompetens har det skrivits en rapport (Hillo och Liewendahl) och ett läromedel (Liewendahl och Hillo) som publicerats i Novias publikationsserie.

2. Bakgrund: hur verktyget blev till

2.1. PROJEKT MÅLSATT I ETT NÖTSKAL

De sju kärnområdena inom projekt Målsatt utkristalliserades under arbetets gång så att de följde de studerande från inledandet av studierna och ända fram till utexaminering. På Novias enhet i Raseborg inleds nämligen det första studieåret med det så kallade Startprojektet som består av de gemensamma kurserna Svenska (3 sp), Introduktion till högskolestudier (6 sp) och Informations- och kommunikationsteknik (3 sp) som är gemensam för hela campuset. Erfarenheten har visat att det gemensamma Startprojektet är ett bra sätt att kombinera många olika kurser och få studerande från alla utbildningsprogram att lära känna varandra. Den stämning som skapas i Startprojektet ger en känsla av trygghet och sammanhang. Idén med Startprojektet har också varit att visa lärare, handledare och samarbetsparter att det finns andra sätt att lära än de traditionella (t.ex. föreläsningar). Dessa kan dessutom ha många gynnsamma bieffekter.

Under projektprocessens gång utvecklades olika modeller och verktyg för respektive kärnområde (tabell 1). I tabell 1 beskrivs den effektiverade studieprocessens kärnområden i sin helhet. Vidare presenteras aktörer samt exempel på produkter, verktyg och miljöer som lämpar sig för projektbaserat lärande. Projektrummet *Kraftverket* är exempel på en miljö, där studerande arbetar enskilt eller i sina projektgrupper medan *Bombskyddet* till vardags fungerar som ett utrymme för föreläsningar, träffar, handledningar och fester. Rummets inredning är dessutom ett resultat av de studerandes gemensamma projekt där man återanvände diverse material.

Tabell 1. Den effektiviserade studieprocessens kärnområden.

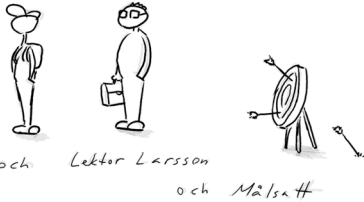
Den effektiviserade studieprocessens kärnområden	Vad innebär det för studerande	Vad innebär det för lärare/handledare	Vad innebär det för samarbetsparter	Exempel på Målsattprodukt och-verktyg
Handledning	Relationer	Relationer	Potentiella arbetstagare	Uppföljning av studieprocessen
Projektbaserat lärande	Autentiska arbetslivsnära studier	Fokus på handledning	Lärande	Startprojektet (12 sp)
Sociala medier	Inspiration och interaktion	Inspiration och interaktion	Kunskap om utbildningen	Webbplatser
Teamarbete	Lära tillsammans	Utveckla nya mönster	Rekrytering	Teambuilding
Marknadsföring & företagsamhet	Öva och pröva	Skyllfönster	Nätverk och nod	Happenings
Social kompetens	Karriärplanering	Äkthet	Medvetna arbetstagare	Social kompetens som workshop eller kurs
Lärandevänlig miljö	Arbete i kontorslandskap	Levande handledningsmiljö	Utvidgad arbetsmiljö	Kraftverket och Bombskyddet

2.2. ARBETSMETODER I PROJEKT MÅLSATT

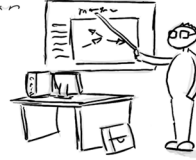
Starten för projekt Målsatt beskrivs här i form av en berättelse som skrevs och illustrerades av projektpersonalen lektor Nina Hillo och projektassistent Martin Wikström för att tydliggöra målet och ge en konkret överblick av projektet. Först presenteras berättelsen, därpå följer en redogörelse över vårt verktyg *Uppföljning av studieprocessen* som utvecklades inom projekt Målsatt.

Berättelsen om Staffan Studerande, lektor Larsson och projekt Målsatt

En kort berättelse om Staffan Studerande

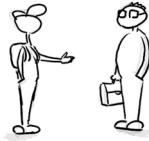

Lektor Larsson gör som han alltid har gjort...

Men nu börjar ett nytt läsår!
Med nya målsättningar.

Lektor Larsson träffar sina nya studerande...

Målsättningarna för det nya läsåret:

- ← Mera projekt i utbildningen
- ← Stöd från gruppen
- ← Riktiga arbetsuppgifter
- ← Effektivare handledning
- ← Nya verktyg

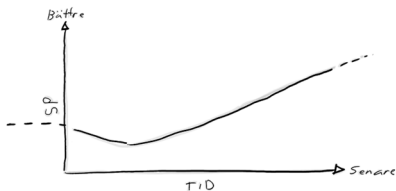
Nya sätt att studera

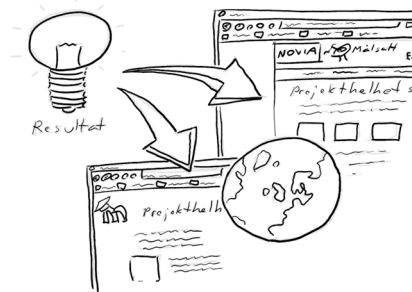
Vi lär oss i projekt
Vi jobbar tillsammans
Vi stöder varandra

Lektor Larssons nya uppgifter är att:

- 💡 Inspirera
- 👤 Handleda
- 🗨️ Sporra

Projektbaserat lärande ger intressantare studier vilket i sin tur kan resultera i färre avbrott och bättre studieprestationer.

Figur 1. Beskrivning av Målsatts filosofi i sin helhet.

Berättelsen handlar om Staffan Studerande som inleder sina studier i Yrkehögskolan Novia på Campus Raseborg. Han möter lektor Larsson och konfronteras redan första dagen i samband med introduktionen till studierna med projekt Målsatt. Lektor Larsson kommer i år inte att göra som han alltid tidigare har gjort för NU börjar ett nytt läsår med nya målsättningar. Målsättningarna för det nya läsåret är mera projekt i utbildningen, gruppstöd, autentiska projekt, effektivare handledning och nya verktyg. Det nya sättet att studera tar fasta på att vi lär oss i projekt, vi jobbar tillsammans och vi stöder varandra och lektor Larssons nya uppgifter är bland annat att inspirera, handleda och sporra. Avsikten är att sprida erfarenheter och dela med sig av kunskapen om de verktyg och modeller som växer fram under berättelsens gång.

Berättelsen sammanfattar den förändring som i bästa fall sker, dvs. att

- läraren blir handledare
- interaktionen studerande emellan ökar
- man lär av varandra
- studerande och lärare interagerar med företag och organisationer med tanke på effektiveringen av studieprocessen och stödandet av den studerandes lärandeprocess.

För att kunna effektivera studieprocessen är det nödvändigt att kontinuerligt följa upp studerandes studieprestationer. Eftersom det från tidigare fanns svagheter i studieprocessgången valde vi inom Målsatt att analysera och förtydliga denna. Målsättningen var att fånga upp och stöda de studerande som har studiehinder. Ett verktyg utarbetades och testades för att kartlägga effekten.

2.3. TVÅ MODELLER FÖR HANDEDNING

I ledet att utveckla ett fungerande verktyg bekantade vi oss med olika modeller för konstruktivistisk handledning enligt Novias pedagogiska strategi (2009). Här presenteras två enkla handledningsmodeller som vi funnit användbara. Modellerna bygger på beprövade metoder av Vance R. Peavy (2000) samt Kerstin Hägg och Svea-Maria Kuoppa (2001).

En konstruktivistisk handledares allra viktigaste uppgift är att sätta sig in i den handleddes situation. För att kunna göra det måste handledaren inbjuda till samtal, skärpa uppmärksamheten, visa nyfiken intresse för personen och lägga sina egna fördomar åt sidan. Peavy talar om begreppet ”levnadsrum” i samband med handledning och delar in levnadsrummet i fyra semantiska regioner:

1. relationer och intimsfären
2. arbete och inläring
3. kroppen och hälsan
4. den andliga dimensionen

Via de semantiska regionerna är det möjligt att tillsammans med den vägleda åstadkomma förändring om man på ett respektfullt sätt lyckas öppna dörren till den andras levnadsrum och vistas där tillsammans en stund. För att göra det på ett konkret sätt ber handledaren den studerande rita sitt levnadsrum på ett papper med orden: ”Rita det som är viktigt i ditt liv just nu.” Samtalet börjar under ritandets gång.

Då den studerande har ritat klart följer en vidgning av perspektivet, vilket hjälper den studerande att förstå sin aktuella livssituation. Efter att situationen är kartlagd följer måluppställning och slutligen görs en handlingsplan upp. Därefter erbjuds stöd för genomförandet av handlingsplanen och avslutningsvis utvärderas resultatet.

Ifall Peavy´s modell känns främmande finns även en samtalsmodell av Hägg & Kuoppa där man tar fasta på att

1. klargöra situationen ur den studerandes perspektiv
2. vidga perspektivet och sätta upp mål
3. göra en handlingsplan, ge stöd för genomförandet och utvärdera.

Modellen innehåller också vägledarens/handledarens uppgifter i de olika faserna.

2.4. KORT BESKRIVNING AV VERKTYGETS IDÉ

Verktuget *Uppföljning av studieprocessen* utvecklades under projekt Målsatt så att genomgångar av studieprestationer gjordes två gånger per studieår. Efter varje genomgång samlades arbetsgruppens erfarenheter och verktuget förbättrades an efter. Nu kan verktuget anses testat. Tack vare det goda resultatet har uppföljandet av studieprocessen blivit ett systematiserat arbetssätt på enheten i Raseborg.

Idén med verktuget var också att förbättra kommunikationen olika personalkategorier emellan och tack vare detta kunna erbjuda studerande ett heltäckande nätverk av hjälpåtgärder. I denna samarbetsprocess blev det viktigt att genom regelbundna möten definiera a) behovet av handledning, b) de olika aktörerna i handledningsprocessen, samt c) en tydlig arbetsfördelning dem emellan.

3. Uppföljning av studieprocessen – ett verktyg i sex steg för effektiva studier

Det verktyg för handledning som vi byggt upp i projekt Målsatt bygger på sex steg som växte fram under arbetets gång (figur 2). Idén med de olika stegen är att implementera verktyget i Novias terminsbaserade undervisning. Verktöget visade sig fungera bäst då man gör genomgångar av studieprestationer (steg 1 till 6) två gånger i året med start i oktober respektive februari. Det tar cirka två månader att gå igenom alla stegen. I vissa fall kan verktygets olika steg tillämpas i en avvikande ordning ifall en situation kräver det.

Figur 2. En illustration av verktyget Uppföljning av studieprocessen.

Verktygets sex steg beskrivs med praktiska exempel ur Målsatts arbete.

STEG 1: RAPPORTER FRÅN STUDIEREGISTRET

Detta steg är viktigt för att få en helhetsbild av studerandes situation. Arbetet startar från de rapporter som tas ut från studieregistersystemet och fortsätter med att rapporterna granskas med tanke på hur läroplanen förverkligas och hur de studerande lyckas samla in sina studiepoäng.

Steg 1 startar vid ugglan (figur 2) som symboliserar studieregistersystemet WinhaPro. Arbetet påbörjades genom att studiesekreteraren, studiehandledaren och den programansvariga lektorn förberedde en träff för att göra en genomgång. Förberedelserna gjordes i studiebyrån där man ur WinhaPro tog fram information om studerandes framsteg och i vissa fall studieprestationer. Detta gjordes för alla närvaroanmälda studerande inom respektive utbildningsprogram. Studiesekreteraren som hade hand om utbildningsprogrammet skötte om förarbetet med tidsbokning, rumsbokning, rapporter från WinhaPro och kontroll av rapporterna med hänsyn till antal studiepoäng i relation till antal närvaroanmälda terminer.

Materialet sorterades före träffen så att genomgången startade med utbildningsprogrammets äldsta studerande. Studiesekreteraren markerade studieprestationer som saknades i rapporterna och markerade ”städbehov” i de individuella läroplanerna eller i gruppernas läroplaner. I samband med höstterminens genomgång utelämnades första årskursens studerande eftersom de inte i det skedet hade avlagt särskilt många studiepoäng.

STEG 2: FÖRSTA SAMLINGEN

I steg två samlas alla relevanta parter (t.ex. studiesekreteraren, studiehandledaren och den programansvariga lektorn) för att i samråd göra upp en gemensam plan för att den studerande ska få det stöd eller den hjälp han/hon behöver just nu.

Först träffades programansvarig lektor, studiesekreterare och studiehandledare för genomgång av studieprestationer. Det var viktigt att det fanns tillgång till dator under träffen för att kunna kontrollera fakta i studieregistersystemet och för "lättare städning" i de individuella läroplanerna. En "välstädad" individuell läroplan gör det lättare för både studerande och lärare att kontrollera hur studierna framskrider.

I början av genomgångarna användes en indelning i färger som relaterade till studieframgången. Studerandeprestationerna markerades som "röda", "gula" och "gröna". Rött markerade att den studerande låg efter och presterade för få poäng med tanke på studier på normtid (t.ex åtta terminers studier för en examen på 240 studiepoäng). Senare behövdes indelningen i färger inte lika mycket eftersom alla parter som deltog i genomgångarna lärde sig bedöma läget bättre för varje genomgång.

I samband med genomgångarna fördelades arbetet med att kontakta de studerande för handledning, information eller påminnelser. Man bestämde vilka studerande som bör kontaktas och arbetet fördelades så effektivt och ändamålsenligt som möjligt. Bland annat lönade det sig att komma överens om vem som är den naturligaste kontaktpersonen för den studerande. Dessutom slog man fast inom vilken tid kontakten tas och vad som ska göras. Alla överenskommelser dokumenterades så att man lättare kunde följa upp hur eventuella åtgärder hade utfallit.

STEG 3: KONTAKTEN TILL DE STUDERANDE

Avsikten med detta steg är att göra studerande uppmärksamma på att någonting behöver göras. Kontaktskapandet måste planeras från fall till fall så att informationen når fram på bästa möjliga sätt och leder till handling från den studerandes sida. En konstruktiv attityd är a och o.

Efter genomgången kontaktades sådana studerande som låg i riskzonen för att studierna drar ut på tiden. I kontakten till de studerande uppmanades de att komma till ett studieplaneringssamtal. Huvudsakligen skedde kontakten per e-post, men telefonkontakt och information per brev användes också. Avsikten var inte att vara påträngande, endast att göra dem uppmärksamma på läget och erbjuda handledning. Erfarenheten visade att majoriteten av alla kontakter på sikt ledde till att den studerande själv agerade. Varje e-postmeddelande innehöll en konkret fråga eller en uppmaning att ta tag i ett visst ärende. Svårare fall diskuterades i det tvärfackliga team som bestod av skolpsykolog, hälsovårdare och studiehandledare. Den mest lämpade utsågs att ta kontakt med studerande som inte svarade på uppmaningen att komma på studiesamtal, men som bedömdes vara i en sådan situation att det var viktigt att etablera en kontakt.

STEG 4: HANDLEDNINGSSAMTAL

Detta steg är kanske det viktigaste för att handledningen ska falla i god jord. Här kallas den studerande in till ett informellt samtal om studierna med läraren eller studiehandledaren. För samtal av den här typen behövs gott om tid. Valet av plats för samtalet är också viktigt. Platsen skall vara central, men inte för öppen. Samtalet startar alltid från den situation den studerande just då befinner sig i. Handledaren måste vara mycket lyhörd och ha relationskompetens, mod att intervensera och ett genuint intresse för de studerande.

Handledningssamtalet på 45 minuter per studerande inleddes med att den aktuella situationen klarlades ur den studerandes perspektiv. Vid det första handledningstillfället användes ofta Peavy's modell "levnadsrummet" för att kartlägga den handleddas situation (se punkt 2.1). Vi kan utgående från våra data utgå ifrån att ungefär 15 av 100 studerande har problem som de inte klarar av att lösa på egen hand. Det kan handla om läs- och skrivsvårigheter, studieovana, val av fel studieinriktning, problem med studiemotivationen, relationsproblem eller hemlängtan. Det förekommer även psykiska störningar och problem samt fysiska sjukdomar och missbruk.

Ett bra handledningssamtal startar från något som kan ses som gemensamt för den studerande och handledaren. Det kan vara vad som helst: en hobby, ett husdjur eller en ort. Att lyssna noga och läsa mellan raderna är a och o. Då samtalet pågått en stund brukar problemet träda fram så småningom. Det viktiga är inte att handledaren ser problemet/tror sig se problemet utan att den handledda själv inser hur situationen ser ut. Efter det handlar det om att börja söka och välja möjliga lösningar och sedan handla enligt dem. Om problemet är svårt krävs ofta två eller tre sessioner innan tiden är mogen för konkreta handlingar. Mellan dessa handledningssessioner kanske den studerande söker annan professionell hjälp så som hjälp av hälsovårdare, läkare eller psykolog.

STEG 5: SAMLINGEN KRING RUNDA BORDET

På basen av handledningssamtalet har man nu sannolikt fått värdefull information om den studerandes situation och eventuella problem. För att kunna hjälpa studerande med svårare problematik bör man bygga upp ett nätverk av heltäckande stöd och hjälp. Detta nätverk byggs upp så att man först enas om en gemensam syn på hur man ska arbeta. Arbetet i ett dylikt team lyckas bäst då man diskuterar samarbetet grundligt och kommer överens om bland annat hur man träffas, arbetsfördelning, tystnadsplikt, ansvar och kommunikationssätt. Här kan konstateras att alla som arbetar i skola har rätt att ge sådana uppgifter till varandra som är nödvändiga för att studierna skall kunna ordnas på ändamålsenligt sätt.

Efter varje genomgång samlades hälsovårdaren, psykologen, studiehandledaren och senare också tillgänglighetskoordinatör för att diskutera svåra fall och fördela arbetet med fokus på de studerande som behövde extra stöd. Kontinuerliga träffar på 1,5-2 timmar per månad under hela studieåret rekommenderas. Det visade sig finnas mest arbete för teamet, som vi i Målsatt kallade Förtroendegruppen, under oktober och maj. Det viktigaste med Förtroendegruppen är att medlemmarna får tillgång till varandras expertis och till varandras nätverk. Detta leder till att studerande får hjälp snabbare och att det finns flera personer som stöder en studerande som kämpar med problem.

STEG 6: FUNGERANDE STRUKTURER

I steg 6 fokuserar man på att skapa fungerande strukturer för studieprocessen. Fungerande strukturer handlar ofta om den studerandes liv som helhet, men också om att studieorganisationen har rutiner och system till exempel för att dokumentera och följa upp studerandes framsteg. Åtgärderna för att få en balanserad tillvaro varierar naturligtvis från fall till fall, men handlar ofta om sunt bondförnuft och vettiga vardagsrutiner. Erfarenheten visar att det kan vara mycket utmanande för vissa studerande att bo för sig själv första gången i sitt liv eller att till exempel kombinera arbete och studier.

Efter varje genomgång samlade vi arbetsgruppens erfarenheter och funderade på vad som kunde förbättras till nästa gång. Ett exempel på förbättrande åtgärder inom handledning är stödgruppen "Kraftsamling" där studerande som beviljats förlängd studietid erbjöds extra stöd i grupp. Ett annat utvecklingsprojekt värt att nämna var satsningen på att informera studerande om studieregistersystemets webbgränssnitt WinhaWille som ett viktigt forum för att anmäla sig till kurser och tentamina.

Vi valde också att föra fram konceptet "3x8" till alla studerande som bygger på att man använder sin studietid effektivt och använder åtta timmar på att

a) studera

b) sova

c) jobba, upprätthålla sociala kontakter och fritidssysselsättningar.

Studieorganisationens rutiner och system innefattade i Målsatts fall en mängd förbättrande åtgärder. Bland annat byggde man gradvis upp ett internt webbaserat informationsforum för studerande där de fick heltäckande information om campusets olika tjänster och kurser. Informationen täckte också de stödtjänster som blir extra viktiga när studierna hakar upp sig.

L Ä R O M E D E L

Sammanfattningsvis handlade arbetet med den effektiverade studieprocessen om en kontinuerlig uppföljning av studieprestationer och om att i ett så tidigt skede som möjligt upptäcka "flaskhalsar" i studieprocessen. Det viktiga är att kunna stöda och motivera enskilda studerande att sköta sina studier.

4. Samlade erfarenheter i olika personalkategorier

För att kunna evaluera effekten av vårt arbete i projekt Målsatt, dokumenterade vi de synpunkter som kontaktlärare, utbildningsansvariga lektorer, hälsovårdaren, skolpsykologen och studiehandledaren hade gällande effektivisering av studieprocessen. Erfarenheterna visade sig vara övervägande positiva.

4.1. KONTAKTLÄRARNAS ERFARENHETER AV ATT HANDLEDA DE STUDERANDE

De lektorer som fungerat som kontaktlärare under projekt Målsatt fick utvärderingsfrågan: *"Vad är det goda med att vara kontaktlärare med tanke på de studerandes lärandeprocess?"* Fem av nio lektorer med kontaktläraryrfarenhet svarade.

Av lärarnas svar framgick att:

- de uppskattade den struktur och ram som utarbetats för studierna det första året
- de fick tid för handledning och kunde fokusera på studerandegrupperns processer
- de hade möjlighet att lära känna de studerande som personer från början, se hur de klarar av att arbeta i grupp samt fått möjlighet att motivera dem i sina studier
- viktiga komponenter i handledningssammanhang är att lyssna och fungera som rollmodell.

4.2. PROGRAMANSVARIGA/INRIKTNINGSANSVARIGA LEKTORERS ERFARENHETER

De nio programansvariga/inriktningsansvariga lektorerna som deltog i uppföljningen av studieprocessen för sina respektive utbildningsprogram under projekt Målsatt, fick utvärdera sina erfarenheter. Reflektionen baserade sig på följande uppmaning:

”Vi har tillsammans gjort genomgångar av studieprestationer inom ramen för Målsatt. Arbetet gjordes för att vi ville effektivera studieprocessen för våra studerande. Jag hoppas att du som programansvarig/inriktningsansvarig med erfarenhet av en eller flera genomgångar ger dig några minuter tid att fundera på dina erfarenheter och utvärdera arbetet.”

Sex av de nio lektorerna svarade och ur deras reflektioner kan man utläsa att de överlag var nöjda med arbetssättet, men att det också förekom tvivel på hur långt man ska gå med handledning.

Av lektorernas svar framgick att:

- de inser att mycket kan göras för de studerandes välbefinnande som förebygger onödiga avbrott och förbättrar genomströmningen (men var går gränsen?)
- de uppskattar samarbetet med studiesekreteraren och studiehandledaren
- de anser att sättet att arbeta är ett mervärde för de studerande
- saker som de själva inte lagt märke till i sina studerandegrupper tenderade att komma fram under uppföljningarna
- förnyelserna där man främst vill förbättra studerandes möjligheter att studera är välkomna

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att lektorerna var ense om att uppföljning av studieprocessen leder till bättre genomströmning och en effektivare studieprocess, men att det även väckte reflektion kring den tid handledningsinsatserna kräver.

4.3 HÄLSOVÅRDARENS, PSYKOLOGENS OCH STUDIEHANDLEDARENS ERFARENHETER

Samarbetet mellan hälsovårdaren, psykologen och studiehandledaren samt tillgänglighetskoordinatoren var speciellt aktivt i Raseborg under Målsatts sista år, d.v.s. under studieåret 2010-2011. I samband med att YH Novias tillgänglighetsprojekt avslutades hölls ett seminarium för Novias personal och andra intresserade den 19.5.2011 i Åbo. Då utvärderades arbetet i den så kallade Förtroendegruppen (Se steg 5 i verktyget

Uppföljning av studieprocessen). Det var tillgänglighetskoordinatören, hälsovårdaren, psykologen och studiehandledaren från Raseborgsenheten som utvärderade sitt arbete. Det som framgick av utvärderingen var att de berörda personerna var eniga om att det är mycket värdefullt ta del av varandras olika nätverk i arbetet med de studerande.

Hälsovårdarens, psykologens och studiehandledarens reflektioner visar att:

- det känns bra att höra till ett tvärfackligt team där man tryggt kan diskutera och utbyta erfarenheter istället för att som tidigare arbeta ensam,
- samarbete kring studerandes problematik ger resultat,
- arbetet i team gav trygghet, arbetsglädje och möjlighet till kollegial handledning,
- det är värdefullt att det finns tillit mellan de olika aktörerna och erfarenhet av att arbeta i team, speciellt i eventuella krissituationer.

Sammanfattningsvis uppfattar vi att det teamarbete som hälsovårdaren, psykologen, studiehandledaren och tillgänglighetskoordinatören prövat på inom ramen för Målsatt är värt att satsa på. Detta för att tvärfackligt samarbete utmanar tänkandet, ger trygghet, större nätverk och möjliggör att aktörerna kan fungera optimalt i en kris-situation.

LÄROMEDEL

5. Slutsatser

Verktyget *Uppföljning av studieprocessen* har tagits i bruk på enheten i Raseborg och arbetssättet har integrerats på alla nivåer i organisationen. Det har visat sig fungera och ger oss möjlighet att ingripa då en studerandes studieprocess hakat upp sig.

Verktyget hjälper personalen att strukturera handledningsarbetet, att kommunicera och arbeta i team. Handledningen som erbjuds hjälper studerande att stanna upp och reflektera över varför studierna inte löper som de ska. Då personalen bildar stödjande team har den studerande snabbt tillgång till den hjälp som behövs för att återgå till normalt studieliv.

Det är viktigt för personalen att genast i början lära känna de studerande som personer, men också som gruppmedlemmar. Detta för att på bästa sätt förstå deras situation och stöda dem i studierna. Lärare och handledare måste aktivt lyssna till de studerande och möta dem där de är för att kunna handleda.

En effektiviserad studieprocess med handledning som kärnkomponent möjliggör en meningsfull studietid och underlättar de studerandes möjligheter att fullfölja sina studier samt utvecklas och mogna i sina kommande yrkesroller. Studieavbrotten på enheten i Raseborg har blivit aningen färre och vi känner i de flesta fall till vad som ligger bakom varje enskilt avbrott samt vad den studerande ämnar göra efter avbrottet. Genomströmningen under projekttiden visade en positiv trend, vilket kan ses som ett glädjande resultat. Hur framtiden kommer att se sig får tiden visa. Genomströmningen och avbrottsprocenten är siffror som följs upp kontinuerligt.

Källförteckning

LITTERATUR

Hägg, K. & Kuoppa, S. M. (1997). *Professionell vägledning – med samtal som redskap*.
Lund: Studentlitteratur.

Peavy, V. R. (2000). *Konstruktivistisk vägledning– teori och metod*.
Stockholm: Trinom förlag Ab.

Novias pedagogiska strategi. Godkänd av styrelsen för Yrkehögskolan Novia
20.1.2009.

För dig som vill läsa mera om handledning:

Andersson, G. & Persson, A. (2006). *Coaching och handledning av grupper*.
Lund: Studentlitteratur.

Bärring, E. & Landström, V. (2008). *Matematik i konstruktivistisk anda*
(Examensarbete 15 hp, Lärarutbildningen Natur Miljö Samhälle)
Malmö: Malmö högskola.

Furman, B. & Ahola, T. (1993). *Lösningssnack. Inbjudan till terapeutiska samtal*.
Stockholm: Mareld.

Granfors, U. & Kavander, B. (2005). *Handledning en (o)möjlig konst – en handbok
om handledning i lärarutbildning*. 2 uppl. Vasa övningsskolas rapportserie nr 1
2001.

Holmberg, U. (2011). *Handledning i praktiken: Om hur man skapar en lärande
process*. Stockholm: Liber.

Kroksmark, T. & Åberg, K. (red.) (2007). *Handledning i pedagogiskt arbete*.
Lund: Studentlitteratur.

Lauvås, P. & Handal, G. (2001). *Handledning och praktisk yrkest teori*.
Lund: Studentlitteratur.

Linder, A. & Mortensen, S. (2008). *Glädjens pedagogik*. Lund: Studentlitteratur.

- Maltén, A. (2003). *Att undervisa*. Lund: Studentlitteratur.
- Måhlber, K. & Sjöblom, M. (2003). *Lösningssinriktad pedagogik*. Stockholm: Mareld.
- Selander, S. & Selander, U-B. (1998). *ProfessionellHandledning*.
Lund: Studentlitteratur.
- Skagen, K. (2004). *I veiledningens landskap– innføring i veiledning og rådgivning*.
Oslo: HøyskoleForlaget.
- Stensmo, C. (2007). *Pedagogisk filosofi*. Lund: Studentlitteratur.
- Steinberg, J. (2011). *Hitta lärarnas guldstunder: när handledning och utveckling står
i centrum*. Lärarförbundets förlag.
- Stigmar, M. (red.) (2009). *Högskolepedagogik Att vara professionell som lärare i
högskolan*. Stockholm: Liber.
- Tveiten, S. (2000). *Yrkesmässig handledning – mer än ord*. Lund: Studentlitteratur.

WEBBPLATSER

<http://www.novia.fi>

<http://malsatt.novia.fi>

Om Novia

Yrkeshögskolan Novia har ca 3500 studerande och personalstyrkan uppgår till ca 390 personer. Novia är den största svenskspråkiga yrkeshögskolan i Finland som har examensinriktad ungdoms- och vuxenutbildning, utbildning som leder till högre yrkeshögskoleexamen samt fortbildning och specialiseringsutbildning.

Novia har utbildningsverksamhet i Vasa, Esbo, Helsingfors, Jakobstad, Nykarleby, Raseborg och Åbo.

Yrkeshögskolan Novia är en internationell yrkeshögskola, via samarbetsavtal utomlands och internationalisering på hemmaplan.

Novias styrka ligger i närvaron och nätverket i hela Svenskfinland.

Novia representerar med sitt breda utbildningsutbud de flesta samhällssektorer. Det är få organisationer som kan uppvisa en sådan kompetensmässig och geografisk täckning. Högklassiga och moderna utbildningsprogram ger studerande en bra plattform för sina framtida yrkeskarriärer.

Yrkeshögskolan Novia, Fabriksgatan 1, 65100 Vasa, Finland
Tfn +358 (0)6 328 5000 (växel), fax +358 (0)6 328 5110

Ansökningsbyrån, PB 6, 65201 Vasa, Finland
Tfn +358 (0)6 328 5555, fax +358 (0)6 328 5117
ansokningsbyran@novia.fi

www.novia.fi

Men nu börjar ett
nytt läsår!
Med nya målsättningar.

Lektor Larsson
träffar sina nya
studerande...

In the project Målsatt financed by The European Social Fund (ESF) we have focused on making the process of study more efficient for our students. The aim is to speed up the flow of students through their studies by providing them efficient counseling. This can be done by checking the students study progress twice a year and by introducing them to the method of project based learning in authentic learning projects, in cooperation with the companies and organizations in Raseborg.

In Målsatt we have proceeded in the developing of an efficient process of study by using a method of process. In other words we have planned, implemented and assessed particular procedures, methods and tools developed in the project during the project process. Counseling as phenomenon seemed to be essential in the process of study. An investment in counseling in project based learning appeared to be an important aspect in stimulating the individual student's process of study and learning.

Vi lär oss i projekt
Vi jobbar tillsammans
Vi stöder varandra

ISSN: 1799-4195

ISBN (digital): 978-952-5839-42-5

NOVIA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES